

Директор/завідувач наукової роботи
Національного педагогічного
університету імені М. П. Драгоманова

2021 року

засідання структурного підрозділу
кафедри теорії та методики музичної освіти, хорового співу та диригування
факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського
Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова,
призначеного рішенням засідання вченої ради
НПУ імені М.П. Драгоманова
від 29 квітня 2021 р. (Витяг з протоколу № 10),
для проведення попередньої експертизи дисертації
У Цзяньцінь на тему: “ Формування умінь самостійної роботи підлітків
у процесі фортепіанного навчання в початкових спеціалізованих
мистецьких навчальних закладах”
на здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії в галузі знань 01 Освіта
за спеціальністю 014 Середня освіта (музичне мистецтво)

Науковий керівник – кандидат педагогічних наук, професор Гризоглазова Т.І.

1. ПРИСУТНІ: Викладачі: завідувачка кафедри д. пед. н., проф. Козир А.В. (головуюча на засіданні структурного підрозділу), д. пед. н., проф. Зайцева А.В., д. пед. н., проф. Комаровська О.А., д. пед. н., проф. Проворова Є.М., к. пед. н., проф. Бодрова Т.О., к. пед. н., проф. Гризоглазова Т.І., к. пед. н., проф. Коваленко І.Г., к. пед. н., проф. Левшенко Т.С., к. пед. н., доц. Кузнецова О. В., к. пед. н., доц. Миколінська С.І., к. пед. н., доц. Паньків Л.І., к. пед. н., доц. Топчієва І.О., к. пед. н., доц. Хомич І.М., к. пед. н., доц. Хоружа О.В., к. пед. н., доц. Чинчева Л. В., к. пед. н. Голубицька Н.О., к. пед. н. Гусаченко О. П., викл. Шевченко О.В.

Аспіранти: У Цзяньцінь

Докторанти: Мудролюбова І. О.

Секретар: Борова Т. М.

2. СЛУХАЛИ: Висновок рецензентів доктора педагогічних наук, професора, кандидата педагогічних наук, доцента про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації У Цзяньцінь на тему: “ Формування умінь самостійної роботи підлітків у процесі фортепіанного навчання в початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладах ”, призначених рішенням засідання вченої ради НПУ імені М. П. Драгоманова від 29.04.2021 р. (Витяг з протоколу № 10) для проведення попередньої експертизи дисертації, поданої на здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії зі спеціальності 014 Середня освіта (музичне мистецтво).
Науковий керівник – канд. пед. н., професор кафедри педагогіки мистецтва і фортепіанного виконавства факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського НПУ імені М.П. Драгоманова Гризоглазова Т.І. Тему дисертаційної роботи затверджено на засіданні вченої ради Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова (протокол № 9 від 30 березня 2017 р.) .

2.1. Дисертантка У Цзяньцінь

Повідомила про основний зміст, концептуальні положення та наукові результати дисертаційної роботи.

Актуальність теми дисертаційного дослідження “ Формування умінь самостійної роботи підлітків у процесі фортепіанного навчання в початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладах ” підтверджується сучасними вимогами суспільства до формування особистості учнів початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладів на засадах самостійності, що активізує зростання значення самостійної роботи в навчальному процесі, яка сприяє підвищенню його ефективності та якості. Тому проблема формування в учнів умінь самостійної роботи у процесі фортепіанного навчання є нині однією з найбільш актуальних. Актуальність, теоретична і практична значущість проблеми, її недостатнє висвітлення у науково-методичній літературі й зумовили вибір теми даного дисертаційного дослідження.

Мета дослідження полягає у розробці, обґрунтуванні та експериментальній перевірці методики формування умінь самостійної роботи підлітків у процесі фортепіанного навчання в початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладах.

Об’єкт дослідження – процес навчання підлітків в початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладах.

Предмет дослідження – методика формування умінь самостійної роботи підлітків у процесі фортепіанного навчання.

У відповідності до мети дослідження були висунуті такі **завдання**:

- проаналізувати стан досліджуваної проблеми в науковій літературі та практиці;
- уточнити сутність поняття “уміння самостійної роботи підлітків”;
- визначити зміст та компонентну структуру умінь самостійної роботи підлітків у процесі фортепіанного навчання;
- виокремити критерії, показники та встановити рівні сформованості умінь самостійної роботи підлітків;
- розробити, теоретично обґрунтувати і експериментально перевірити поетапну методику формування умінь самостійної роботи підлітків у процесі фортепіанного навчання в початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладах”.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що вперше: уточнено сутність поняття “уміння самостійної роботи підлітків”; розроблена компонентна структура, критерії та показники, а також методична модель формування умінь самостійної роботи підлітків у процесі фортепіанного навчання в початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладах; представлена методика формування умінь самостійної роботи підлітків у процесі фортепіанного навчання; систематизовані методичні підходи та принципи цього напрямку навчальної діяльності. Подальший розвиток отримали: концепція самостійної роботи підлітків у процесі фортепіанного навчання та методичні підходи до її впровадження.

У першому розділі – «Теоретико-методологічні основи формування умінь самостійної роботи підлітків у процесі фортепіанного навчання» – проаналізовані наукові роботи з проблеми дослідження, на основі яких визначено зміст та сутність, окреслено теоретичні й методологічні засади даного феномена.

У розділі зазначено, що самостійна робота є невід’ємним компонентом музично-виконавської діяльності, важливим засобом підвищення її ефективності. Залучення учнів до самостійної роботи здійснюється для досягнення ефективності фортепіанної підготовки. З’ясовано, що рівень і якість навчально-виконавської діяльності підвищується з оволодінням учнями уміннями самостійної роботи. Здійснене науково-теоретичне узагальнення досліджуваної проблеми дозволило уточнити поняття «уміння самостійної роботи підлітків», яке визначається нами як здатність учня до самостійної пізнавально-пошукової діяльності, прагнення самостійно здобувати знання, знаходити власні способи роботи, що базуються на самостійності мислення, рефлексії, свідомому самоконтролі фортепіанної навчально-виконавської діяльності.

Методологічною основою формування умінь самостійної роботи підлітків у процесі фортепіанного навчання виступають особистісно-орієнтовний, інноваційний, діалоговий, рефлексивний, творчо-діяльнісний підходи.

У другому розділі дисертації «Методичне забезпечення процесу формування умінь самостійної роботи підлітків у фортепіанному навчанні» розроблено структуру, критерії та показники означеного феномена, запропоновано методику, принципи та педагогічні умови формування умінь самостійної роботи підлітків у процесі фортепіанного навчання в початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладах.

У дослідженні визначено принципи, на яких ґрунтується формування досліджуваного феномена, а саме: принцип зацікавленості самостійною роботою, діалогічної взаємодії, принцип свідомості й активності навчання, рефлексивності, розвивального навчання, самостійної спрямованості навчання. Структуру умінь самостійної роботи підлітків у процесі фортепіанного навчання складають наступні компоненти: мотиваційно-спрямований (обумовлює рівень мотивації підлітків до самостійної роботи); пізнавально-операційний (визначає ступінь опанування самостійною пізнавально-пошуковою діяльністю), рефлексивно-корекційний (обумовлює міру здатності до самооцінювання, самоаналізу та саморегуляції власної музично-виконавської діяльності), самостійно-діяльнісний (визначає міру спроможності учнів до самостійної навчально-виконавської діяльності).

Проведене діагностичне дослідження дозволило виявити рівні сформованості умінь самостійної роботи підлітків у процесі фортепіанного навчання: високий, середній, низький.

Апробована і упроваджена експериментальна методика формування у підлітків умінь самостійної роботи у процесі фортепіанного навчання. Розроблена методика передбачала проведення поетапної педагогічної роботи.

Перший, мотиваційно-орієнтований етап формувального експерименту мав на меті сформувати у підлітків стійку мотивацію до самостійної роботи у процесі навчання гри на фортепіано, зокрема, прагнення учнів до самостійного збагачення знань та бажання досягти результату й успіху в навчальній музично-виконавській діяльності.

Другий етап – когнітивно-кумулятивний, підпорядкований формуванню прагнення підлітків до пізнання особливостей самостійної роботи, їх здатності до усвідомлення власної музично-виконавської діяльності, уміння оперувати способами роботи над інтерпретацією музичних творів.

Третій етап – рефлексивно-регуляційний, спрямований на формування рефлексивно-корекційного компоненту, здатності учнів до самооцінювання, самоаналізу та саморегуляції власної музично-виконавської діяльності.

Четвертий, потенційно-самостійний етап формувального експерименту спрямовувався на формування спроможності підлітків до самостійного опрацювання музичного матеріалу, їх здатності до самостійного застосування знань та умінь у нових навчально-виконавських ситуаціях, прояву творчої активності та самовираження у навчально-виконавській діяльності.

Усі етапи експериментальної роботи передбачали упровадження добірки ефективних методів: аналізу історій і ситуацій, тайм-менеджменту, веб-квесту, кейсів, порівняння, узагальнення й перегруповання інформації, мисленнєвого групування, педагогічного показу, коментування й наслідування виконавських дій, імітаційної діяльності, метод спільного розбору музичних творів, осмисленого сприйняття й самостійного розбору музичних творів, імітаційно-стильового аналізу й ескізного опрацювання творів, моделювання самостійних навчально-виконавських ситуацій.

Аналіз результатів дослідження дозволив визначити позитивну динаміку формування умінь самостійної роботи підлітків експериментальної групи, що дає

підстави для визнання ефективності експериментальної методики й доцільності її впровадження у процес фортепіанного навчання учнів в початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладах.

Доповідь закінчено.

Дякую за увагу.

2.2. Запитання до дисертантки У Цзяньцінь та відповіді на них.

Завідувачка кафедри доктор педагогічних наук, професор Козир А. В. «Шановна У Цзяньцінь, в процесі теоретико-методологічного аналізу Вами було використано велику кількість праць вітчизняних і зарубіжних авторів. Виділіть, будь ласка, авторів, праці яких були основними в процесі написання теоретичного розділу?»

У Цзяньцінь Дякую за запитання. Теоретико-методологічну основу нашого дослідження склали праці таких авторів: В. Буряка, Б. Єсипова, Л. Жарової, І. Зимньої, А. Линди, А. Маркової, П. Підкасистого, Т. Шамової, Г. Щукіної; у сфері музично-педагогічної освіти Т. Гризоглазової, З. Дубового, Г. Падалки, О. Рудницької, О. Щолокової, В. Шульгіної; у сфері фортепіанної педагогіки - Л. Баренбойма, Г. Когана, Н. Любомудрової, Г. Нейгауза, С. Савшинського, А. Хальма, Г. Ципіна та інших авторів. Дякую за увагу.

Кандидат педагогічних наук, доцент Топчієва І.О.: «Шановна У Цзяньцінь! У Вашій роботі був використаний інноваційний підхід. Розкрийте його значення у формуванні умінь самостійної роботи підлітків у процесі фортепіанного навчання»

У Цзяньцінь Дякую за питання.

Інноваційний підхід націлений на створення невичерпних можливостей для фортепіанного навчання на якісно новому рівні, максимально сприятливих умов формування умінь самостійної роботи підлітків, за яких змінюється спосіб навчання, а саме: зростає роль учня у навчальному процесі, він стає суб'єктом навчання, активним його учасником, здатним до самостійного мислення, самостійної пошуково-пізнавальної діяльності, набуття знань, нових способів фортепіанної навчально-виконавської діяльності, рефлексії, саморозвитку. Означений підхід сприяє створенню умов для співпраці, діалогової взаємодії між педагогом та учнем. Він націлений на відхід від репродуктивних методів фортепіанного навчання підлітків у бік їх зменшення та сприяє пробудженню мотивації до навчання, підвищує його якість та ефективність. Дякую за увагу.

Кандидат педагогічних наук, Голубицька Н.О.: «Шановна У Цзяньцінь! У процесі експериментальної роботи Вами використанні інтерпретаційні методи, розкрийте, будь ласка, більш детально їх значення?»

У Цзяньцінь Дякую за питання.

У процесі експериментальної роботи нами широко використовувалися інтерпретаційні методи, які допомагали студентам осягнути художній зміст музичних творів, самостійно вибрати художні засоби виконавської виразності, відпрацювати технічно нюансування. Також використання інтерпретаційних методів допомагало оптимізувати знання студентів з історії та теорії музичного виконавства. Слід підкреслити, що інтерпретація музичних творів студентами, в процесі експериментальної роботи, проходила поетапно. Спочатку проходила робота по виявленню художнього задуму музичного твору, створювався певний план опрацювання виконавських та творчих завдань, були знайдені орієнтири художнього тлумачення музичного твору (епоха, ключові риси стилю композитора і художнього напрямку, специфіка змісту та музичної форми). Потім студенти факультетів мистецтв працювали над музикознавчим осмисленням музичного твору та відбувалася інтенсивна робота за інструментом, під час якої вирішувалися завдання виконавського втілення художніх ідей твору. Останнім етапом самостійної роботи був концертний виступ, де слухачка аудиторія сприймала авторську інтерпретацію твору. Дякую за увагу.

Головуюча: Чи є ще запитання до здобувачки? (Немає). Дякуємо за відповіді.

3. ВИСТУПИЛИ:

Науковий керівник – канд. пед. н., професор кафедри педагогіки мистецтва і фортепіанного виконавства факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського НПУ імені М.П. Драгоманова Гризоглазова Т.І.

Дисертація У Цзяньцінь присвячена актуальній та недостатньо розробленій проблемі формування умінь самостійної роботи підлітків у процесі фортепіанного навчання. У Цзяньцінь зуміла узагальнити певний пласт провідної думки щодо досліджуваної проблеми, визначити зміст та структуру умінь самостійної роботи підлітків; розробити критерії та показники, які забезпечили можливість виявлення рівнів сформованості означеного феномена. Позитивної оцінки заслугове розроблена У Цзяньцінь методика формування умінь самостійної роботи підлітків у процесі фортепіанного навчання, ефективність впровадження якої вдалося виявити на основі значного експериментального матеріалу. В результаті, мета та завдання дисертаційної роботи повністю виконані. У процесі написання дисертації У Цзяньцінь виявила сумлінність, старанність, наполегливість, уміння до наукових узагальнень та висновків. Таке ставлення до своєї роботи дозволило У Цзяньцінь вчасно завершити дисертаційну роботу, опублікувати її матеріали у наукових фахових виданнях, збірниках наукових праць, у зарубіжному виданні, виступити із доповідями на Міжнародних і Всеукраїнських наукових конференціях. Вважаю, що дисертаційна робота У Цзяньцінь „Формування умінь самостійної роботи підлітків у процесі фортепіанного навчання в початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладах ” є самостійним, завершеним дослідженням, а її автор заслугове на здобуття ступеня вищої освіти доктора

філософії в галузі знань 01 Освіта зі спеціальності 014 Середня освіта (музичне мистецтво).

Висновок

рецензента доктора педагогічних наук, професора кафедри кафедри теорії та методики постановки голосу факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського НПУ імені М.П. Драгоманова Проворової Є.М. на дисертацію У Цзяньцінь на тему: “Формування умінь самостійної роботи підлітків у процесі фортепіанного навчання в початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладах”, призначеного рішенням засідання вченої ради НПУ імені М.П. Драгоманова від 2021 р. (Витяг з протоколу №) для проведення попередньої експертизи дисертації, поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 01 Освіта за спеціальністю 014 Середня освіта (музичне мистецтво)

Головною метою освіти визначають її гуманізацію, формування творчої, активної, самостійної особистості, яка прагне до саморозвитку, самовдосконалення. Реалізація таких стратегій значною мірою залежить від ефективності самостійної роботи учнів, готовність до якої закладається у шкільному віці. Суттєвими моментами навчання дітей можна вважати те, що в ньому необхідно розрізняти не тільки зміст, а і процес, який розгортається у часі, поетапність. Не просто рух «від простого до складного», а сходження учня до вершин майстерності та розширення ним своїх можливостей. Неможливо не погодитися з думкою Ш.А. Амонашвілі, який стверджував, що навчання учня це не стільки робота викладача, скільки самостійна діяльність учня. Навчання – як сходження по сходах, напрямок вказує викладач, але йти учень повинен сам. Це принципова позиція викладача при навчанні мистецьким дисциплінам, в протилежному випадку залишається лише просте копіювання дій викладача, що суттєво знижує ефективність досягнутих результатів. У зв'язку з цим в початкових мистецьких навчальних закладах велика увага має приділятися самостійній роботі учнів.

Самостійність у навчанні – найважливіша передумова повноцінного оволодіння знаннями, вміннями й навичками. Розв'язання цієї задачі неможливе лише шляхом передачі знань в готовому вигляді від педагога до учня. Необхідно перевести учня з пасивного споживача знань в активного їх творця, що вміє вирішувати навчальні проблеми, отримувати оптимальний результат. Заняття, де створюються умови для зародження самостійної думки, пізнавально-пошукової активності учня, неминуче пов'язані з самостійною роботою. З огляду на це, дисертаційне дослідження У Цзяньцінь “Формування умінь самостійної роботи підлітків у процесі фортепіанного навчання в початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладах” є актуальним і своєчасним для сучасної музично-педагогічної науки і практики як України, так і Китаю.

В дисертації запропоновано нове вирішення означеної проблеми, що виявилось у визначенні методологічного підґрунтя формування умінь самостійної роботи підлітків, яке базується на особистісно-орієнтовному, інноваційному,

діалоговому, рефлексивному, творчо-діяльнісному підходах. В роботі обґрунтована система принципів формування умінь самостійної роботи підлітків у процесі фортепіанного навчання, що охоплює: принцип свідомого й активного інструментального навчання; принцип спрямованості на самостійну мистецьку діяльність; принцип створення діалогової творчої взаємодії; принцип рефлексивності фортепіанної підготовки; принцип урізноманітнення видів і форм діяльності учнів у процесі розвивального навчання.

На позитивну оцінку заслуговує розроблена в дисертації компонентна структура умінь самостійної роботи підлітків у процесі фортепіанного навчання, яка складається із чотирьох компонентів: мотиваційно-спрямованого, пізнавально-операційного, рефлексивно-корекційного, самостійно-діяльнісного. Теоретично обґрунтованим і експериментально перевіреним видається діагностичний апарат дослідження. Змістовні, добре розроблені критерії і показники сформованості умінь самостійної роботи підлітків заслуговують схвалення.

Важливим науковим здобутком є розроблення дисертанткою методики формування умінь самостійної роботи підлітків у процесі фортепіанного навчання, ефективність якої було підтверджено дослідно-експериментальним шляхом на всіх чотирьох її етапах: мотиваційно-орієнтованому, когнітивно-кумулятивному, рефлексивно-регуляційному, потенційно-самостійному. Отже, фактор самостійності в роботі дисертанта набуває особливого значення, оскільки він передбачає максимальну індивідуалізацію діяльності кожного учня і тому може одночасно розглядатися як засіб удосконалення творчої індивідуальності особистості. Результати дисертаційного дослідження мають вагомое практичне і теоретичне значення для удосконалення навчально-виховного процесу з проблем формування умінь самостійної роботи підлітків у процесі фортепіанного навчання.

Позитивно оцінюючи дисертаційне дослідження У Цзяньцінь, вважаємо за необхідне висловити деякі зауваження та побажання:

1. У першому розділі дисертації проведений теоретико-методологічний аналіз основних підходів до самостійної роботи підлітків у процесі фортепіанного навчання. На нашу думку, варто було б ширше висвітлити творчо-діяльнісний підхід до означеного процесу в початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладах.

2. Доцільно було б відтворити розроблену автором методичну модель формування умінь самостійної роботи підлітків у процесі фортепіанного навчання у графічному вигляді, що надало б дослідженню більшої наочності та переконливості.

3. Варто ретельно перевірити всі математичні розрахунки кількісних показників сформованості умінь самостійної роботи підлітків, що представлені у дослідно-експериментальній частині дослідження.

4. Необхідно доопрацювати висновки до розділів та загальні висновки дослідження.

5. У тексті дисертаційної роботи необхідно усунути низку граматичних та стилістичних огріхів.

Висловлені зауваження і побажання не зменшують наукової ваги рецензованої праці та не впливають на загальну позитивну оцінку роботи.

Достовірність, теоретична і практична значущість роботи свідчать про те, що дисертація є завершеним самостійним дослідженням та суттєвим внеском у науковий доробок вивчення проблеми формування умінь самостійної роботи підлітків у процесі фортепіанного навчання.

ВИСНОВОК: У цілому вважаємо, що дисертація У Цзяньцінь «Формування умінь самостійної роботи підлітків у процесі фортепіанного навчання в початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладах» подана на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта за спеціальністю 014 Середня освіта (музичне мистецтво), за своєю актуальністю, науково-теоретичним рівнем, новизною, постановкою та розв'язанням завдань, практичним значенням відповідає вимогам пунктів 9, 11-14 Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567 (зі змінами, внесеними згідно з Постановами Кабінету Міністрів України № 656 від 19.08.2015, № 1159 від 30.12.2015, № 567 від 30.12.2015, № 943 від 20.11.2019, № 607 від 15.07.2020) та Порядку проведення експерименту з присудження доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 167 від 6 березня 2019 р. і може бути подане до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді.

Висновок

рецензента кандидата педагогічних наук, доцента кафедри педагогіки мистецтва та фортепіанного виконавства факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського НПУ імені М.П. Драгоманова Паньків Л.І. на дисертацію У Цзяньцінь на тему:

“Формування умінь самостійної роботи підлітків у процесі фортепіанного навчання в початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладах”,
призначеного рішенням засідання вченої ради НПУ імені М.П. Драгоманова від 2021 р. (Витяг з протоколу №) для проведення попередньої експертизи дисертації, поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 01 Освіта за спеціальністю 014 Середня освіта (музичне мистецтво)

Актуальність дослідження У Цзяньцінь на тему: “Формування умінь самостійної роботи підлітків у процесі фортепіанного навчання в початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладах” підтверджується стратегіями сучасної освіти, спрямованими на створення умов для розвитку й самореалізації кожної особистості, сформувати покоління, здатне навчатися впродовж усього життя. Тому одним із найважливіших завдань в мистецьких навчальних закладах є посилення ролі самостійної роботи учнів, навчання школярів методам і прийомам самостійних дій для здобуття й осмислення музично-виконавського досвіду, формування умінь самостійно працювати, планувати, ставити та вирішувати проблемні завдання. Науковцями доведено, що самостійна робота значною мірою визначає якість музично-виконавської підготовки учнів. Практика засвідчує, що в учнів під час самостійної роботи виникає низка перешкод,

пов'язаних з недостатньою сформованістю умінь самостійно працювати, а також із неналежним методичним забезпеченням. Відтак, актуальність та пріоритетність розв'язання обраної проблеми незаперечна і зумовлена, з одного боку, недостатньою науковою розробкою, з іншого – надзвичайною практичною значущістю.

Теоретичний та експериментальний матеріал досить ґрунтовно, послідовно і логічно викладено автором у трьох розділах дисертації, що мають наукову й практично-методичну рівноцінність.

Цілком переконливим і науково виваженим є авторське трактування сутності поняття “уміння самостійної роботи”, яке визначається дисертанткою як здатність учня до самостійної пізнавально-пошукової діяльності, прагнення самостійно здобувати знання, знаходити власні способи роботи, що базуються на самостійності мислення, рефлексії, свідомому самоконтролі фортепіанної навчально-виконавської діяльності.

На позитивну оцінку заслуговує розроблена в дисертації компонентна структура умінь самостійної роботи підлітків, яка складається із чотирьох компонентів: мотиваційно-спрямованого, пізнавально-операційного, рефлексивно-корекційного, самостійно-діяльнісного, а також критерії означеної якості (критерієм мотиваційно-спрямованого компонента визначено рівень мотивації підлітків до самостійної роботи, критерієм пізнавально-операційного компонента визначено ступінь опанування самостійною пізнавально-пошуковою діяльністю, критерієм рефлексивно-корекційного компонента визначено міру здатності до самооцінювання, самоаналізу та саморегуляції власної музично-виконавської діяльності, критерієм самостійно-діяльнісного компонента визначено міру спроможності учнів до самостійної навчально-виконавської діяльності).

На основі базових теоретико-практичних засад дослідження дисертанткою розроблена методика, яка знайшла своє відображення в моделі формування умінь самостійної роботи підлітків у процесі фортепіанного навчання в початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладах, що від постановки мети й основних завдань охоплює: наукові підходи, основні принципи підготовки учнів до самостійної пошукової діяльності, педагогічні умови, етапи експериментально-педагогічної роботи, ефективні методи формування умінь самостійної роботи підлітків у процесі фортепіанного навчання в початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладах, що разом становить повний технологічний цикл.

Заслуговує на схвалення багата палітра доцільних методів: online брифінгу, відео-конференції, ток-шоу, випереджаючих самостійних завдань, само мотивації, веб-квесту, кейсів, мисленнєвого групування, ескізного опрацювання творів, моделювання самостійних навчально-виконавських ситуацій, активного самостереження, усвідомленого вправлення, оперативного самоконтролю, моделювання алгоритму самостійних занять, програмування самостійної діяльності, розучування творів у максимально короткі терміни, метод самовипробовування, портфоліо, самостійного проектування фахового саморозвитку та ін.

Результати дисертаційного дослідження мають вагоме практичне і теоретичне значення для удосконалення навчально-виховного процесу з проблеми формування умінь самостійної роботи підлітків у процесі фортепіанного навчання.

Позитивно оцінюючи дисертаційну роботу, вважаємо за необхідне висловити деякі зауваження та побажання:

1. Доцільно було б більш ретельно проаналізувати принципи підготовки учнів до самостійної роботи та визначити, як вони сприяють формуванню умінь самостійної роботи підлітків у процесі фортепіанного навчання.

2. На наш погляд, у дисертації бажано було б ширше висвітлити впровадження четвертої педагогічної умови стосовно стимулювання ініціативи та активності підлітків у процесі формування умінь самостійної роботи у процесі фортепіанного навчання.

3. У дисертації дуже широко представлені додатки, які потрібно більш логічно скомпонувати.

4. В тексті роботи необхідно усунути низку граматичних та стилістичних огріхів.

Висловлені зауваження і побажання не зменшують наукової ваги рецензованої праці та не впливають на загальну позитивну оцінку роботи.

Достовірність, теоретична і практична значущість роботи свідчать про те, що дисертація є завершеним самостійним дослідженням та суттєвим внеском у науковий доробок вивчення проблеми формування умінь самостійної роботи підлітків у процесі фортепіанного навчання.

Висновок. Дисертаційне дослідження У Цзяньцінь «Формування умінь самостійної роботи підлітків у процесі фортепіанного навчання в початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладах» є цілісним завершеним дослідженням, яке відповідає вимогам «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України від 06.03.2019 р. № 167 і може бути подане до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді.

Головуюча на засіданні кафедри завідувачка кафедри д.пед.н., проф. Козир А.В. підсумувала, що обидва рецензенти були однастайні в позитивній оцінці дисертаційного дослідження У Цзяньцінь «Формування умінь самостійної роботи підлітків у процесі фортепіанного навчання в початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладах», її відповідності «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України від 06.03.2019 р. № 167.

4. УХВАЛИЛИ: Наукову доповідь У Цзяньцінь, в якій висвітлено основні наукові результати дисертаційної роботи, взяти до уваги.

Прийняти такі **ВИСНОВКИ** щодо дисертаційної роботи У Цзяньцінь «Формування умінь самостійної роботи підлітків у процесі фортепіанного

навчання в початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладах» Тему дисертаційної роботи затверджено на засіданні вченої ради Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова (протокол № 9 від 30 березня 2017 року).

4.1. Актуальність теми дисертаційної роботи зумовлена її зорієнтованістю на дослідження особливостей формування умінь самостійної роботи підлітків у процесі фортепіанного навчання в початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладах, що є важливим завданням становлення творчої індивідуальності підлітків, оскільки забезпечує можливість самостійно здійснювати пізнавально-пошукову діяльність, самоаналіз, самооцінку і самоконтроль власної навчально-виконавської діяльності, де найбільш значимим є осягнення і створення учнем моделі виконавської інтерпретації музичного твору, що неможливе без самостійного його опрацювання, що вимагає формування відповідних умінь його здійснення, які закладаються у шкільному віці, що потребує ґрунтовного дослідження.

4.2. Предметом дослідження є зміст, форми, методи, засоби та прийоми формування умінь самостійної роботи підлітків у процесі фортепіанного навчання; визначення змісту та компонентної структури умінь самостійної роботи підлітків у процесі фортепіанного навчання; виокремлення критеріїв, показників та встановлення рівнів сформованості умінь самостійної роботи підлітків; розробка, теоретичне обґрунтувати і експериментальна перевірка поетапної методики формування умінь самостійної роботи підлітків у процесі фортепіанного навчання в початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладах.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що *вперше*: уточнено сутність поняття “уміння самостійної роботи підлітків”; розроблена компонентна структура, критерії та показники, а також методична модель формування умінь самостійної роботи підлітків у процесі фортепіанного навчання в початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладах; представлена методика формування умінь самостійної роботи підлітків у процесі фортепіанного навчання; систематизовані методичні підходи та принципи цього напрямку навчальної діяльності; *подальший розвиток* отримали: концепція самостійної роботи підлітків у процесі фортепіанного навчання та методичні підходи до її впровадження.

На захист винесено такі положення:

1. Самостійна робота є невід’ємним компонентом музично-виконавської діяльності, важливим засобом підвищення її ефективності. Залучення учнів до самостійної роботи здійснюється для досягнення ефективності фортепіанної підготовки. З’ясовано, що рівень і якість навчально-виконавської діяльності підвищується з оволодінням учнями уміннями самостійної роботи.

2. Здійснене науково-теоретичне узагальнення досліджуваної проблеми дозволило уточнити поняття «уміння самостійної роботи підлітків», яке визначається як здатність учня до самостійної пізнавально-пошукової діяльності, прагнення самостійно здобувати знання, знаходити власні способи роботи, що базуються на самостійності мислення, рефлексії, свідомому самоконтролі фортепіанної навчально-виконавської діяльності. Методологічною основою формування умінь самостійної роботи підлітків у процесі фортепіанного навчання виступають особистісно-орієнтовний, інноваційний, діалоговий, рефлексивний, творчо-діяльнісний підходи.

3. Основними принципами, на яких ґрунтується формування досліджуваного феномена є: принцип зацікавленості самостійною роботою, діалогічної взаємодії, принцип свідомості й активності навчання, рефлексивності, розвивального навчання, самостійної спрямованості навчання. Структуру умінь самостійної роботи підлітків у процесі фортепіанного навчання складають такі компоненти: мотиваційно-спрямований (обумовлює рівень мотивації підлітків до самостійної роботи); пізнавально-операційний (визначає ступінь опанування самостійною пізнавально-пошуковою діяльністю), рефлексивно-корекційний (обумовлює міру здатності до самооцінювання, самоаналізу та саморегуляції власної музично-виконавської діяльності), самостійно-діяльнісний (визначає міру спроможності учнів до самостійної навчально-виконавської діяльності).

4. Педагогічними умовами формування умінь самостійної роботи підлітків у процесі фортепіанного навчання в початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладах є: стимулювання ініціативи, активності та самостійних проявів учнів у фортепіанному навчанні; забезпечення творчої атмосфери інтерпретаційної роботи зі створення яскравого художньо-музичного образу творів; актуалізації спонукання учнів до пізнавально-пошукової інструментальної діяльності.

5. Розроблено методичну модель формування умінь самостійної роботи підлітків у процесі фортепіанного навчання в початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладах, що від постановки мети й основних завдань охоплює: наукових підходів, основних принципів підготовки учнів до самостійної пошукової діяльності, педагогічних умов, етапів експериментально-педагогічної роботи до ефективних методів формування умінь самостійної роботи підлітків у процесі фортепіанного навчання в початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладах становить повний технологічний цикл.

6. Діагностична методика, до якої увійшли усні бесіди, інтерв'ювання, експрес-опитування, письмові анкетування, тестування, есе, педагогічні спостереження, діяльнісні тести, практичні і творчі завдання, метод експертних оцінок дозволила за результатами констатувального експерименту визначити рівні сформованості умінь самостійної роботи підлітків у процесі фортепіанного навчання: низький, середній, високий.

7. Апробована й упроваджена експериментальна методика формування у підлітків умінь самостійної роботи у процесі фортепіанного навчання передбачає проведення поетапної педагогічної роботи. Перший, мотиваційно-орієнтований етап формування експерименту, спрямовано на формування у підлітків стійкої

мотивації до самостійної роботи у процесі навчання гри на фортепіано, зокрема, прагнення учнів до самостійного збагачення знань та бажання досягти результату й успіху в навчальній музично-виконавській діяльності. Другий етап – когнітивно-кумулятивний, підпорядкований формуванню прагнення підлітків до пізнання особливостей самостійної роботи, їх здатності до усвідомлення власної музично-виконавської діяльності, уміння оперувати способами роботи над інтерпретацією музичних творів. Третій етап – рефлексивно-регуляційний, спрямований на формування рефлексивно-корекційного компоненту, здатності учнів до самооцінювання, самоаналізу та саморегуляції власної музично-виконавської діяльності. Четвертий, потенційно-самостійний етап формувального експерименту спрямовувався на формування спроможності підлітків до самостійного опрацювання музичного матеріалу, їх здатності до самостійного застосування знань та умінь у нових навчально-виконавських ситуаціях, прояву творчої активності та самовираження у навчально-виконавській діяльності.

8. Усі етапи експериментальної роботи передбачають впровадження добірки ефективних методів: аналізу історій і ситуацій, тайм-менеджменту, веб-квесту, кейсів, порівняння, узагальнення й перегрупування інформації, мисленнєвого групування, педагогічного показу, коментування й наслідування виконавських дій, імітаційної діяльності, метод спільного розбору музичних творів, осмисленого сприйняття й самостійного розбору музичних творів, імітаційно-стильового аналізу й ескізного опрацювання творів, моделювання самостійних навчально-виконавських ситуацій.

9. Аналіз результатів дослідження дозволяє визначити позитивну динаміку формування умінь самостійної роботи підлітків експериментальної групи, що дає підстави для визнання ефективності експериментальної методики й доцільності її впровадження у процес фортепіанного навчання учнів в початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладах.

Практичне значення одержаних результатів полягає у розробці й апробації методики поетапного формування умінь самостійної роботи підлітків у процесі фортепіанного навчання; можливості використовувати матеріали дослідження у музичній освіті як України, так і Китаю. Основні теоретичні положення дослідження та методичні рекомендації можуть бути використані як навчальний матеріал у курсі: «Методика викладання дисципліни кваліфікації», для оновлення змісту предмету «Музичний інструмент», а також для створення методичних рекомендацій та навчально-методичних посібників з метою оптимізації самостійної роботи школярів у процесі фортепіанного навчання.

4.3. Дисертація У Цзяньцінь є самостійною науковою роботою.

Опубліковані у фахових наукових виданнях праці достатньо повно відображають зміст дисертації.

Основні теоретичні положення, результати та висновки дисертаційного дослідження висвітлені в 7 одноосібних науково-методичних публікаціях автора,

3 з яких представлено в провідних фахових виданнях з педагогіки, 1 стаття у зарубіжному науковому виданні, 3 статті апробаційного характеру.

1. У Цзяньцінь Творчо-особистісний підхід до організації самостійної роботи підлітків у процесі фортепіанного навчання. Професіоналізм педагога: теоретичні методичні аспекти: наукове електронне видання. Вип. 7. Слов'янськ: ДДПУ, 2018. С. 58-69.

2. У Цзяньцінь Функціональний аналіз самостійної роботи підлітків у процесі інструментального навчання. Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 14. Теорія і методика мистецької освіти: зб. наук. праць. Вип. 25 (30). К.: НПУ імені М.П. Драгоманова. 2018. С. 49-59.

3. У Цзяньцінь. Scientific and theoretical aspects of independent work of adolescents. Науково-теоретичні аспекти самостійної роботи підлітків. Scientific journal innovative solutions in modern science: ТК Meganom LLC, 2021. Vol. 1 (45) January, 2021. 181-197. ISSN 2414-634X.

4. У Цзяньцінь. Специфіка та зміст самостійної роботи підлітків у процесі фортепіанного навчання. International Multidisciplinary Conference Science and Technology of the Present Time: Priority Development Directions of Ukraine and Poland. Wolomin, Republic of Poland, 19–20 October 2018. Volume 3. Wolomin: Izdevnieciba «Baltija Publishing», 2018. P. 47-50.

5. У Цзяньцінь. Специфіка фортепіанного навчання учнів у школах Китаю та України. Сучасна мистецька освіта: матеріали II Міжнародних науково-практичних читань пам'яті академіка Анатолія Авдієвського. – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2018 р. С. 169-171.

6. У Цзяньцінь. Критеріально-рівнева характеристика сформованості умінь самостійної роботи підлітків у процесі фортепіанного навчання. Сучасна мистецька освіта: матеріали III Міжнародних науково-практичних читань пам'яті академіка Анатолія Авдієвського. – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2019 р. С. 119-121.

7. У Цзяньцінь. Методи формування умінь самостійної роботи підлітків у процесі фортепіанного навчання. Сучасна мистецька освіта: матеріали V Міжнародних науково-практичних читань пам'яті академіка Анатолія Авдієвського. – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2021 р. С. 132-136.

Слід уважати, що дисертаційна робота У Цзяньцінь є достатньою мірою апробованою.

Результати дисертаційного дослідження були представлені та обговорені на науково-практичних конференціях: *Міжнародних методичних і науково-практичних конференціях: «Science and Technology of the Present Time: Priority Development Directions of Ukraine and Poland»* (Wolomin, Republic of Poland, 19–20 October 2018),); XIII Міжнародних педагогічно-мистецьких читаннях пам'яті професора О. П. Рудницької «Педагогічна майстерність як система професійних і мистецьких компетентностей» (Київ, 2019), II, III Міжнародних педагогічних читаннях пам'яті академіка А.Т. Авдієвського (2018, 2019); *всеукраїнських:*

«Тенденції розвитку психології та педагогіки» (Київ, 2020); «Гуманістичні орієнтири мистецької освіти» (Київ, 2019, 2021); «Модернізація наскрізної виконавської підготовки учнівської молоді в сучасній мистецькій освіті» (2021), на засіданнях кафедр фортепіанного виконавства і художньої культури та теорії і методики музичної освіти, хорового співу і диригування факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського; на щорічних звітних науково-практичних конференціях професорсько-викладацького складу, аспірантів та докторантів НПУ імені М. П. Драгоманова (Київ, 2017-2021).

Впровадження результатів дисертаційного дослідження здійснено в навчально-виховний процес: Корсунь-Шевченківської мистецької школи імені К.Г. Стеценка (довідка № 07 від 27.05.2021 р.), НПУ імені М.П. Драгоманова (довідка 124 від 21.05 2021 р.), Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка (довідка 29.06. 2021 р. № 967).

4.4. Уважати, що дисертація У Цзяньцінь на тему: “Формування умінь самостійної роботи підлітків у процесі фортепіанного навчання в початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладах” є завершеним самостійним дослідженням, яке відповідає постанові “Про проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії”, затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України від 06.03.2019 р. № 167 і може бути подане до розгляду у спеціалізованій вченій раді зі спеціальності 014 Середня освіта (музичне мистецтво).

Виходячи з наведеного вище, кафедра теорії та методики музичної освіти, хорового співу і диригування факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова затверджує цей висновок і рекомендує дисертацію У Цзяньцінь на тему: “Формування умінь самостійної роботи підлітків у процесі фортепіанного навчання в початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладах” (науковий керівник – канд. пед. н., професор кафедри педагогіки мистецтва і фортепіанного виконавства факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського НПУ імені М.П. Драгоманова Гризоглазова Т.І.), подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 01 Освіта за спеціальністю 014 Середня освіта (музичне мистецтво).

Рішення прийняте одностайно.

Головуюча на засіданні кафедри
доктор педагогічних наук, професор

 Козир А.В.

Секретар кафедри

 Борова Т.М.

Рецензент, доктор педагогічних наук, професор

 Проворова Є.М.

Рецензент, кандидат педагогічних наук, доцент

 Паньків Л.І.